

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen ändras. Det föreslås att minskningen av folkpensionens tidigare basdel med 20 % senareläggs från ingången av januari 2000 till ingången av mars 2000. Syftet med ändringen

är att minskningen av folkpensionens tidigare basdel år 2000 tidsmässigt skall sammanfalla med ikraftträdandet av de nya grunderna för förskottsinnehållningen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Folkpensionen blev helt pensionsavhängig från ingången av 1996 i och med att annan pensionsinkomst började inverka även på beloppet av basdelen i de nya folkpensioner som beviljas. Samtidigt sänktes folkpensionsbeloppet med 60 mk per månad för personer till vilka folkpension redan utbetalades och vilka på grund av annan pensionsinkomst inte längre skulle ha rätt till folkpension.

År 1997 fortsatte man att minska folkpensionerna för personer som på grund av arbetspension eller annan pensionsinkomst inte längre var berättigade till folkpension. Enligt ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen (1491/1995), nedan ikraftträdelsebestämmelsen, var avsikten att dessa folkpensioner under loppet av fem år skulle minskas med 20 % om året. Procentbeloppet räknas ut på beloppet av basdelen för 1996, dock med beaktande av folkpensionens indexbundenhet. Avsikten var att folkpensionen vid ingången av 2001 helt skulle falla bort för pensionstagare som på grund av annan pensionsinkomst inte längre har rätt till folkpension.

I ikraftträdelsebestämmelsen föreskrevs att minskningen av folkpensionens tidigare basdel skulle göras den första dagen varje år. De nya grunderna för förskottsinnehållningen trädde dock 1997 i kraft vid ingången av februari. För att minskningen av folkpensionen och ändringarna i pensionsbeloppet på grund av de nya skattegrunderna skulle sammanfalla tidsmässigt ändrades ikraftträdelsebestämmelsen genom en lag (979/1996) som trädde i kraft vid ingången av 1997 så, att minskningen av folkpensionens tidigare basdel görs vid ingången av februari varje år.

På grund av den inkomstpolitiska överenskommelse som ingicks hösten 1997 trädde de nya grunderna för förskottsinnehållningen 1999 dock i kraft redan vid ingången av januari. För att man inte skulle ha varit tvungen att i de folkpensioner som utbetalas göra justeringar under två på varandra följande månader ändrades ikraftträdelsebestämmelsen genom en lag (913/1999) som trädde i kraft vid ingången av 1999. Samti-

digt sänktes den år 1999 genomförda minskningen av basdelen från 20 till 17,3 %. Efter ingången av 2001 minskas folkpensionens tidigare basdel med återstående 2,7 % vid ingången av 2002, varvid basdelen bortfaller helt. Enligt den nu gällande ikraftträdelsebestämmelsen minskas basdelen sålunda med 20 % vid ingången av 2000 och 2001 och med 2,7 % vid ingången av 2002.

När riksdagen godkände den sistnämnda ändringen av ikraftträdelsebestämmelsen förutsatte den att regeringen ser till att det med det snaraste utreds hur många personer som fått sin arbetspension minskad med ett belopp som motsvarar basdelen. Riksdagen förutsatte vidare att regeringen lägger fram en lagändring om stopp för nedskärningar i folkpensionens basdel så snart det finansiella läget tillåter det.

Enligt programmet för statsminister Paavo Lipponens II regering höjs beloppet av full folkpension med 50 mk i månaden räknat från ingången av 2002 utöver den normala indexjusteringen. Dessutom kartläggs enligt regeringsprogrammet de problem som förekommer i pensionssystemen. Social- och hälsovårdsministeriet har inlett utredningen gällande antalet personer vars arbetspension har minskats med ett belopp som motsvarar basdelen. Avsikten är att utredningen slutförs hösten 1999.

Slopandet av folkpensionens basdel ingår i den reform av det totala pensionsskyddet som inleddes 1996. Minskningen av den tidigare basdelen har genomförts samtidigt med ikraftträdandet av de nya grunderna för förskottsinnehållningen. Avsikten är att beslutet om skattegrunderna för 2000 fattas när de inkomstpolitiska förhandlingarna hösten 1999 har slutförts. Därför är det möjligt att ikraftträdandet av grunderna för den förskottsinnehållning som skall tillämpas år 2000 senareläggs från årets början. Skattestyrelsen kan genom ett beslut föreskriva att skattegrunderna för 1999 vid behov skall tillämpas i början av året. Enligt nuvarande bedömning kan de nya grunderna för förskottsinnehållningen träda i kraft vid ingången av mars 2000.

För att minskningen av folkpensionens tidigare basdel år 2000 tidsmässigt skall sammanfalla med ikraftträdandet av de nya

grunderna för förskottsinnehållningen föreslås att minskningen av basdelen med 20 % verkställs vid ingången av mars 2000. På så sätt kan man säkerställa att nettobeloppet av den totala pensionen inte sjunker för någon pensionstagare på grund av att basdelen minskas.

2. Propositionens verkningar

Folkpensionsutgifterna beräknas öka med ca 60 milj. mk om minskningen av folkpensionens tidigare basdel senareläggs med två månader från ingången av januari till ingången av mars 2000. Utgiften i fråga är en engångsutgift för år 2000. Statens andel av finansieringen av folkpensionsutgifterna är 29 %. Med beaktande av de senaste sjunkande uppskattningarna av utvecklingen av folkpensionsutgifterna skulle den ökning i pensionsutgifterna som föranleds av senareläggningen med två månader dock inte medföra en ökning i den staliga andel om 3 715 milj. mk av finansieringen av folkpensionerna som ingår i budgetpropositionen för 2000. Det garantibelopp som staten betalar till pensionsfonden behövs inte år 2000 och medel motsvarande ett belopp av ca 755 milj. mk kan överföras från pensionsfonden till sjukförsäkringsfonden. Efter det skulle statens garantibelopp till sjukförsäkringsfonden uppgå till ca 1 720 milj. mk i enlighet med budgetpropositionen.

Pensionstagarna skulle dra nytta av beslutet om senareläggning. I pensionerna görs de

normala indexjusteringarna i januari 2000 och sålunda utbetalas förhöjd pension för januari och februari. Folkpensionens tidigare basdel minskas från ingången av mars. Den fördel som en enskild pensionstagare har av nämnda senareläggning med två månader uppgår som mest till sammanlagt ca 160 mk. Vid utgången av 1999 uppskattas antalet pensionstagare som får folkpensionens tidigare basdel vara ca 380 000.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har finansministeriet, Folkpensionsanstalten och Skattestyrelsen hörts.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 december 1995 om ändring av folkpensionslagen (1491/1995) 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen, sådant det lyder i lag 913/1998, som följer:

Basdel och tilläggsdel som har börjat innan denna lag trädde i kraft betalas enligt den lag som gällde vid ikraftträdandet. Om pensionen inte omfattar tilläggsdel, är basdelens fulla belopp 2 316 mark om året från och med den 1 januari 1996 eller från den tidpunkt då tilläggsdelen upphör. Detta pen-

sionsbelopp minskas med 20 procent den 1 februari 1997 och den 1 februari 1998. Pensionen minskas vidare med 17,3 procent från och med den 1 januari 1999, med 20 procent från och med den 1 mars 2000 och den 1 januari 2001 samt med 2,7 procent från och med den 1 januari 2002. Statsrådet kan sänka ovan nämnda minskning för sådana

pensionstagare hos vilka nettobeloppet av den beräknade totala pensionen skulle minska på grund av att de indexförhöjningar som fastställts med stöd av 9 § lagen om pension för arbetstagare och lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnads-kostnaderna sammanlagt blir mindre än beloppet av den årliga minskning av folkpensionen som avses i detta moment. På motsvarande sätt kan statsrådet höja minskningen i fråga. Procentbeloppet uträknas åren 1997-2002 på ovan nämnda 2 316 mark med beaktande av folkpensionernas indexbundenhet. På ovan nämnda sätt förfars även då en pension som beviljats för viss tid och som börjat före ikraftträdandet av denna lag förlängs eller arbetslöshetspension ändras till

invaliditetspension eller arbetslöshets- eller invaliditetspension ändras till ålderdomspension. Ett skriftligt beslut om ändring av basdelen så att den från och med den 1 januari 1996 börjar överensstämma med denna ikraftträdelsebestämmelse ges endast på begäran.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

De belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket storleken av de folkpensioner som skulle betalas i mars 1981 har räknats ut.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 24 september 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

Lag

om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 december 1995 om ändring av folkpensionslagen (1491/1995) 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen, sådant det lyder i lag 913/1998, som följer:

Gällande lydelse

Basdel och tilläggsdel som har börjat innan denna lag trädde i kraft betalas enligt den lag som gällde vid ikraftträdandet. Om pensionen inte omfattar tilläggsdel, är basdelens fulla belopp 2 316 mark om året från och med den 1 januari 1996 eller från den tidpunkt då tilläggsdelen upphör. Detta pensionsbelopp minskas med 20 procent den 1 februari 1997 och den 1 februari 1998. Pensionen minskas vidare med 17,3 procent från och med den 1 januari 1999, med 20 procent från och med den 1 januari 2000 och den 1 januari 2001 samt med 2,7 procent från och med den 1 januari 2002. Statsrådet kan sänka ovan nämnda minskning för sådana pensionstagare hos vilka nettobeloppet av den beräknade totala pensionen skulle minska på grund av att de indexförhöjningar som fastställts med stöd av 9 § lagen om pension för arbetstagare och lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna sammanlagt blir mindre än beloppet av den årliga minskning av folkpensionen som avses i denna lag. På motsvarande sätt kan statsrådet höja minskningen i fråga. Procentbeloppet uträknas i början av februari 1997 och 1998 samt därefter i början av varje år på ovan nämnda 2 316 mark med beaktande av folkpensionernas indexbundenhet. På ovan nämnda sätt förfars även då en pension som beviljats för viss tid och som börjat före ikraftträdandet förlängs eller arbetslöshetspension ändras till invaliditetspension eller arbetslöshets- eller invaliditetspension ändras till ålderdomspension. Ett skriftligt beslut om ändring av basdelen så att den från och med den 1 januari 1996

Föreslagen lydelse

Basdel och tilläggsdel som har börjat innan denna lag trädde i kraft betalas enligt den lag som gällde vid ikraftträdandet. Om pensionen inte omfattar tilläggsdel, är basdelens fulla belopp 2 316 mark om året från och med den 1 januari 1996 eller från den tidpunkt då tilläggsdelen upphör. Detta pensionsbelopp minskas med 20 procent den 1 februari 1997 och den 1 februari 1998. Pensionen minskas vidare med 17,3 procent från och med den 1 januari 1999, med 20 procent från och med den 1 mars 2000 och den 1 januari 2001 samt med 2,7 procent från och med den 1 januari 2002. Statsrådet kan sänka ovan nämnda minskning för sådana pensionstagare hos vilka nettobeloppet av den beräknade totala pensionen skulle minska på grund av att de indexförhöjningar som fastställts med stöd av 9 § lagen om pension för arbetstagare och lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna sammanlagt blir mindre än beloppet av den årliga minskning av folkpensionen som avses i detta moment. På motsvarande sätt kan statsrådet höja minskningen i fråga. Procentbeloppet uträknas åren 1997—2002 på ovan nämnda 2 316 mark med beaktande av folkpensionernas indexbundenhet. På ovan nämnda sätt förfars även då en pension som beviljats för viss tid och som börjat före ikraftträdandet av denna lag förlängs eller arbetslöshetspension ändras till invaliditetspension eller arbetslöshets- eller invaliditetspension ändras till ålderdomspension. Ett skriftligt beslut om ändring av basdelen så att den från och med den 1 januari 1996 börjar överensstämja med denna ik-

Gällande lydelse

börjar överensstämma med denna ikraftträdelsebestämmelse ges endas på begäran.

Föreslagen lydelse

raftträdelsebestämmelse ges endast på begäran.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

De belopp som anges i denna lag motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket storleken av de folkpensioner som skulle betalas i mars 1981 har räknats ut.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
